A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (első tanács)

2011. május 26.*

A C-485/07. sz. ügyben,

az EK 234. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Centrale Raad van Beroep (Hollandia) a Bírósághoz 2007. november 5-én érkezett, 2007. november 1-jei határozatával terjesztett elő az előtte

a **Raad van bestuur van het Uitvoeringsinstituut werknemersverzekeringen**

és

H. Akdas,

H. Agartan,

Z. Akbulut,

* Az eljárás nyelve: holland.

M. Bas,

K. Yüzügüllüer,

E. Keskin,

C. Topaloglu,

A. Cubuk,

S. Sariisik

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (első tanács),

tagjai: A. Tizzano tanácselnök, J.-J. Kasel (előadó), A. Borg Barthet, M. Ilešič és M. Berger bírák,

főtanácsnok: E. Sharpston,
hivatalvezető: M. Ferreira főtanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2010. október 21-i tárgyalásra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

– a Raad van bestuur van het Uitvoeringsinstituut werknemersverzekeringen képviseletében F. Keunen és I. Eijkhout, meghatalmazotti minőségben,

– H. Akdas képviseletében C. de Roy van Zuydewijn advocaat,

– H. Agartan képviseletében D. Schaap advocaat,

– M. Bas képviseletében N. Türkkol advocaat,

– a holland kormány képviseletében C. Wissels, C. ten Dam és M. Noort, meghatalmazotti minőségben,

– az Egyesült Királyság Kormánya képviseletében Z. Bryanston-Cross, meghatalmazotti minőségben, segítői: J. Coppel és T. Ward barristers,

– az Európai Bizottság képviseletében M. van Beek és V. Kreuschitz, meghatalmazotti minőségben,

tekintettel a főtanácsnok meghallgatását követően hozott határozatra, miszerint az ügy elbírálására a főtanácsnok indítványa nélkül kerül sor,

meghozta a következő

Ítéletet

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem az Európai Gazdasági Közösség és Törökország közötti társulás létrehozásáról szóló, egyrészről a Török Köztársaság, másrészről az EGK tagállamai és a Közösség által 1963. szeptember 12-én Ankarában aláírt, a Közösség nevében az 1963. december 23-i 64/732/EGK tanácsi határozattal (HL 1964. 217., 3685. o.; magyar nyelvű különkiadás 11. fejezet, 11. kötet, 10. o., a továbbiakban: társulási megállapodás) megkötött, jóváhagyott és megerősített megállapodás 9. cikke, a Brüsszelben 1970. november 23-án aláírt – a Közösség nevében az 1972. december 19-i 2760/72/EGK tanácsi rendelettel (HL L 293., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 11. fejezet, 11. kötet, 41. o.) megkötött, jóváhagyott és megerősített – kiegészítő jegyzőkönyv (a továbbiakban: kiegészítő jegyzőkönyv) 59. cikke, valamint az Európai Közösségek tagállamai szociális biztonsági rendszereinek a török munkavállalókra és családtagjaikra történő alkalmazásáról szóló, 1980. szeptember 19-i 3/80. sz. társulási tanácsi határozat (HL 1983. C 110., 60. o.; a továbbiakban: 3/80 határozat) 3. cikke (1) bekezdésének és 6. cikke (1) bekezdése első albekezdésének értelmezésére irányul.

2 E kérelmet a Raad van bestuur van het Uitvoeringsinstituut werknemersverzekeringen (a továbbiakban: Uwv) és H. Akdas, valamint nyolc másik volt török migráns munkavállaló között utóbbiaknak a holland szabályozás alapján fizetett rokkantságinyugdíjkiegészítés (a továbbiakban: kiegészítő ellátás) visszavonásával kapcsolatban folyamatban lévő jogvitában terjesztették elő.

Jogi háttér

Az Unió szabályozása

Az EGK-Törökország társulás

A társulási megállapodás

3 A 2. cikkének (1) bekezdése értelmében a társulási megállapodás célja a Szerződő Felek közötti kereskedelmi és gazdasági kapcsolatok folyamatos és kiegyensúlyozott megerősítésének elősegítése, beleértve a munkaerő tárgykörét is, a munkavállalók szabad mozgásának fokozatos megvalósítása által (a társulási megállapodás 12. cikke), a letelepedés szabadságára (az említett megállapodás 13. cikke) és a szolgáltatások szabad mozgására (ugyanezen megállapodás 14. cikke) vonatkozó korlátozások megszüntetése révén, a török állampolgárok életszínvonalának javítása és a Török Köztársaság a Közösséghez történő későbbi csatlakozásának megkönnyítése érdekében (e megállapodás negyedik preambulumbekezdése és 28. cikke).

4 A társulási megállapodás e célból magában foglal egy előkészítő szakaszt, amely lehetővé teszi a Török Köztársaságnak, hogy a Közösségtől kapott támogatással megerősítse gazdaságát (e megállapodás 3. cikke), egy átmeneti szakaszt, amelynek során biztosítják a vámunió fokozatos megvalósítását és a gazdaságpolitikák összehangolását (az említett megállapodás 4. cikke), és egy záró szakaszt, amely a vámunión alapul, és magában foglalja a Szerződő Felek gazdaságpolitikáinak szorosabb összehangolását (ugyanezen megállapodás 5. cikke).

5 A társulási megállapodás 6. cikkének szövege a következő:

„A Szerződő Felek a társulás megvalósításának és fokozatos fejlesztésének biztosítása érdekében a Társulási Tanácsban üléseznek, amely a megállapodásban ráruházott hatáskörnek megfelelően jár el.”

6 A társulási megállapodásnak „Az átmeneti szakasz megvalósítása” megnevezésű II. címe alatti 8. cikke értelmében:

„A 4. cikkben foglalt célkitűzések megvalósítása érdekében a Társulási Tanács az átmeneti szakasz kezdete előtt az ideiglenes jegyzőkönyv 1. cikkében megállapított eljárással összhangban meghatározza azokat a feltételeket, szabályokat és ütemtervet, amelyek a[z EK]-Szerződés hatáskörébe [helyesen: hatálya alá] tartozó területekkel kapcsolatos, figyelembe veendő rendelkezések végrehajtásához szükségesek; ez vonatkozik e területek közül különösen az e címben említett területekre és minden megfelelőnek bizonyuló védzáradékra.”

7 A társulási megállapodásnak az ugyanezen II. címe alatti 9. cikkének szövege a következő:

„A Szerződő Felek elismerik, hogy a 8. cikk alapján megállapított különleges rendelkezések sérelme nélkül a megállapodás hatályán belül, a[z EK 12. cikkben] meghatározott alapelvvel összhangban tilos az állampolgárság alapján történő megkülönböztetés.”

8 A társulási megállapodás „Egyéb gazdasági jellegű rendelkezések” címet viselő 3. fejezetének a megállapodás szintén II. címe alatti 12. cikke szerint:

„A Szerződő Felek megállapodnak abban, hogy az [EK 39.], [EK 40.] és az [EK 41.] cikk szolgál iránymutatásul a munkavállalók Szerződő Felek közötti szabad mozgása fokozatos biztosításának megvalósításához.”

9 A társulási megállapodás 22. cikkének (1) bekezdése szerint:

„A Társulási Tanács a megállapodás célkitűzéseinek megvalósítása érdekében és a megállapodás által meghatározott esetekben jogosult határozatot hozni. Mindkét fél köteles a meghozott határozatok végrehajtásához szükséges intézkedéseket megtenni. [...]”

– A kiegészítő jegyzőkönyv

10 A kiegészítő jegyzőkönyv, amely 62. cikke alapján a társulási megállapodás szerves részét képezi, 1. cikke értelmében az említett megállapodás 4. cikke által előirányzott átmeneti szakasz feltételeinek, módozatainak és ütemezésének megvalósításáról rendelkezik.

11 A kiegészítő jegyzőkönyv magában foglal egy, a „Személyek és szolgáltatások szabad áramlása” megnevezésű II. címet, melynek I. fejezete [a] munkavállalókra vonatkozik.

12 A kiegészítő jegyzőkönyv 36. cikke, amely az említett 1. fejezet részét képezi, előírja, hogy a munkavállalóknak a Közösség tagállamai és Törökország közötti szabad mozgása a társulási megállapodás 12. cikkében írt elvek szerint, az említett megállapodás hatálybalépését követő tizenkettedik év vége és huszonkettedik év vége között fokozatosan valósul meg, és hogy az ehhez szükséges részletes szabályokat a Társulási Tanács állapítja meg.

13 A kiegészítő jegyzőkönyv 39. cikkének szövege a következő:

„(1) A Társulási Tanács az e jegyzőkönyv hatálybalépését követő első év vége előtt szociális biztonsági intézkedéseket fogad el a török állampolgárságú, Közösségen belül mozgó munkavállalók, illetve a Közösségben lakóhellyel rendelkező családtagjaik vonatkozásában."

(2) E rendelkezéseknek lehetővé kell tenniük a még megállapításra váró szabályok alapján, hogy összevonják a török állampolgárságú munkavállalók által az egyes tagállamokban teljesített biztosítási, illetve foglalkoztatási időszakokat az öregségi nyugdíj, az elhalálozás esetére szóló ellátás vagy rokkantsági nyugdíjak, illetve a munkavállaló és annak Közösségben élő családja számára biztosított egészségügyi szolgáltatások tekintetében. Ezek az intézkedések semmiféle kötelezettséget nem rónak a tagállamokra a Törökországban eltöltött időtartamok figyelembevételére.

(3) Az említett intézkedéseknek a családi támogatások fizetését arra az esetre kell biztosítaniuk, ha a munkavállaló családja a Közösségben rendelkezik lakóhellyel.

(4) Lehetővé kell tenni, hogy a (2) bekezdés szerint elfogadott intézkedések alapján szerzett öregségi nyugdíjat, elhalálozás esetére szóló ellátást és rokkantsági nyugdíjat ki lehessen vinni Törökországba.

(5) Az e cikkben említett rendelkezések nem érintik Törökország és a Közösség tagállamai közötti kétoldalú megállapodásokból eredő jogokat és kötelezettségeket, amennyiben ezek a megállapodások a török állampolgárokra vonatkozóan kedvezőbb szabályozást biztosítanak."

14 A kiegészítő jegyzőkönyv 59. cikke a következőképpen rendelkezik:

„Az e jegyzőkönyv hatálya alá tartozó területeken Törökország nem részesülhet kedvezőbb elbánásban, mint amelyet a[z EK-S]zerződés alapján a tagállamok egymásnak biztosítanak."

A 3/80 határozat

15 A társulási tanács által a kiegészítő jegyzőkönyv 39. cikke alapján hozott 3/80 határozat a tagállamok szociális biztonsági rendszerei összehangolására törekszik annak érdekében, hogy a hagyományos társadalombiztosítási ágakban ellátásban részesítse a Közösség egy vagy több tagállamában jelenleg vagy korábban foglalkoztatott török munkavállalókat, valamint e munkavállalók családtagjait és túlélő hozzátartozóit. Ebből a célból e határozat rendelkezéseit lényegében megismétli a szociális biztonsági rendszereknek a Közösségen belül mozgó munkavállalókra és családtagjaikra történő alkalmazásáról szóló, 1971. június 14-i 1408/71/EGK tanácsi rendelet (HL L 149., 2. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 1. kötet, 35. o.) néhány rendelkezése.

16 A 3/80 határozat „Személyi hatály” című 2. cikke értelmében:

„E határozat vonatkozik:

– azokra a munkavállalókra, akik egy vagy több tagállam jogszabályainak a hatálya alá tartoznak vagy tartoztak, és akik Törökország állampolgárai,

– e munkavállalók azon családtagjaira, akiknek a lakóhelye valamely tagállam területén található,

– e munkavállalók túlélő hozzátartozóira.”

17 A 3/80 határozat „Az egyenlő bánásmód elve” című 3. cikkének (1) bekezdése, amely átveszi az 1408/71 rendelet 3. cikke (1) bekezdésének szövegét, az alábbiak szerint rendelkezik:

„E határozat különös rendelkezéseire is figyelemmel az e határozat hatálya alá tartozó olyan személyeket, akik egy tagállam területén lakóhellyel rendelkeznek, bármely tagállam jogszabályai szerint ugyanolyan kötelezettségek terhelik és ugyanolyan előnyök illetik, mint az adott tagállam állampolgárait.”

18 A 3/80 határozat „A határozat alkalmazási köre” című 4. cikkének (1) és (2) bekezdése az alábbiakat írja elő:

„(1) E határozat alkalmazandó a következő szociális biztonsági ágakat érintő valamennyi jogszabályra:

a) betegségbiztosítási [helyesen: egészségbiztosítási] és anyasági ellátások;

b) rokkantsági ellátások, beleértve a rokkantak keresőképességének fenntartását vagy javítását célzó ellátásokat is;

c) öregségi ellátások;

d) túlélő hozzátartozó számára nyújtott ellátások;

e) munkahelyi balesetekkel és foglalkozási megbetegedéssel kapcsolatos ellátások;

f) haláleseti juttatások;

g) munkanélküli-ellátások;

h) családi ellátások.

(2) E határozat alkalmazandó valamennyi, akár járulékfizetésen alapuló, akár nem járulékfizetésen alapuló általános és különleges szociális biztonsági rendszerre […]"

19 A 3/80 határozatnak „A lakóhellyel kapcsolatos kikötések eltörlése […]" című 6. cikke, amely az 1408/71 rendelet 10. cikkének felel meg, (1) bekezdése első albekezdésében az alábbiakat mondja ki:

„A határozat eltérő rendelkezéseinek hiányában az egy vagy több tagállam jogszabályai szerint megszerzett rokkantsági, öregségi vagy túlélő hozzátartozókat megillető pénzbeli ellátás, munkahelyi balesetek vagy foglalkozási megbetegedések esetén fizetett nyugdíj és haláleseti juttatás nem csökkenthető, nem módosítható, nem függeszthető fel, nem vonható vissza vagy foglalható le azzal az indoklással, hogy a jogosult Törökország, vagy egy másik tagállam területén rendelkezik lakóhellyel, mint amely tagállam területén a fizetésre kötelezett intézmény található."

20 A 3/80 határozatnak az „Ellátások egyes csoportjaira vonatkozó különös rendelkezések" című III. címe az 1408/71 rendeletből merített, többek között rokkantsági, öregségi és haláleseti ellátásokra (nyugdíjakra) vonatkozó koordinációs rendelkezéseket foglal magában.

21 A 3/80 határozat 32. cikke értelmében:

„Törökország és a Közösség meghozzák az őket érintő, a jelen határozat végrehajtásából eredő intézkedéseket."

22 1983. február 8-án az Európai Közösségek Bizottsága javaslatot terjesztett elő a 3/80 határozatnak az Európai Gazdasági Térségben való alkalmazásáról szóló EGK tanácsi rendeletre vonatkozóan (HL C 110., 1. o.), amelynek értelmében „alkalmazandó a Közösségben" (1. cikk), és amely megállapítja e határozat „kiegészítő végrehajtási rendelkezéseit".

23 A jelen állás szerint azonban e javaslat nem vezetett az Európai Unió Tanácsa rendeletének elfogadásához.

Az 1408/71 rendelet

24 Az 1408/71 rendelet magában foglal egy, „Az egyenlő bánásmód elve" című 3. cikket, amelynek az (1) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„E rendelet különös rendelkezéseire is figyelemmel az e rendelet hatálya alá tartozó olyan személyeket, akik egy tagállam területén lakóhellyel rendelkeznek, bármely tagállam jogszabályai szerint ugyanolyan kötelezettségek terhelik és ugyanolyan előnyök illetik, mint az adott tagállam állampolgárait."

25 Az említett rendelet 4. cikkének (1) és (2) bekezdése az alábbiak szerint határozza meg a rendelet tárgyi hatályát:

„(1) E rendelet alkalmazandó a következő szociális biztonsági ágakat érintő valamennyi jogszabályra:

a) betegségbiztosítási [helyesen: egészségbiztosítási] és anyasági ellátások;

b) rokkantsági ellátások, beleértve a rokkantak keresőképességének fenntartását vagy javítását célzó ellátásokat is;

c) öregségi ellátások;

d) túlélő hozzátartozó számára nyújtott ellátások;

e) munkahelyi balesetekkel és foglalkozási megbetegedéssel kapcsolatos ellátások;

f) haláleseti juttatások;

g) munkanélküli-ellátások;

h) családi ellátások.

(2) E rendelet alkalmazandó valamennyi, akár járulékfizetésen alapuló, akár nem járulékfizetésen alapuló általános és különleges szociális biztonsági rendszerre […]"

26 Az 1408/71 rendelet módosításáról szóló, 1992. június 1-jén hatályba lépő 1992. április 30-i 1247/92/EGK tanácsi rendelet (HL L 136., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 2. kötet, 41. o.) 1. cikkének 2. pontja az 1408/71 rendelet 4. cikkét a következő szövegű (2a) bekezdéssel egészítette ki:

„Ez a rendelet vonatkozik az (1) bekezdésben említett vagy a 4. cikk [helyesen: (4) bekezdés] értelmében kizárt jogszabályokon vagy szociális biztonsági rendszereken kívüli jogszabályok vagy szociális biztonsági rendszerek szerint nyújtott különleges, nem járulékalapú ellátásokra is, amikor az ellátások célja:

a) kiegészítő, helyettesítő vagy kisegítő fedezet nyújtása az (1) bekezdés a)–h) pontjában említett szociális biztonsági ág kockázataira; vagy

b) kizárólag különleges védelem nyújtása a fogyatékossággal élők számára."

27 A 647/2005 rendelet 1. cikkének 2. pontja módosította az említett 4. cikk (2a) bekezdését, amely ezentúl az alábbiakat mondja ki:

„Ezt a cikket kell alkalmazni a különleges, nem járulékalapú pénzbeli ellátásokra is, amelyek olyan jogszabályokban kerülnek megállapításra, amelyek – személyi hatályuk, célkitűzéseik és/vagy a jogosultságra vonatkozó feltételeik miatt – az (1) bekezdésben említett szociális biztonsági jogszabályok, valamint a szociális segélyezés jellegzetességeit egyaránt magukban hordozzák.

A »különleges, nem járulékalapú pénzbeli ellátás« az az ellátás:

a) amelynek célja, hogy:

i. az (1) bekezdésben említett szociális biztonsági ágak által fedezett kockázatok kiegészítő, helyettesítő vagy járulékos fedezetéül szolgáljon, és az érintett személyeknek minimum megélhetési jövedelmet biztosítson az érintett tagállam gazdasági és társadalmi helyzetére is figyelemmel; illetve hogy

ii. a fogyatékossággal élők részére kifejezetten különös védelmet biztosítson, szoros kapcsolatban az érintett személy szociális környezetével az érintett tagállamban; és

b) amely esetében a finanszírozás kizárólag a kötelező, az általános közkiadások fedezésére szolgáló adóbevételből származik, valamint az ellátások nyújtásának és kiszámításának feltételei a kedvezményezett tekintetében nem függnek semmiféle járulékfizetéstől. A járulékalapú ellátások kiegészítésére szolgáló ellátások azonban egyedül ezen az alapon nem minősülnek járulékalapú ellátásnak; és

c) amely szerepel a IIa. mellékletben."

28 Az 1408/71 rendelet 10. cikke (1) bekezdésének első albekezdése értelmében:

„A rendelet eltérő rendelkezéseinek hiányában az egy vagy több tagállam jogszabályai szerint megszerzett rokkantsági, öregségi, vagy túlélő hozzátartozókat megillető pénzbeli ellátás, munkahelyi balesetek vagy foglalkozási megbetegedések esetén fizetett nyugdíj és haláleseti juttatás nem csökkenthető, nem módosítható, nem függeszthető fel, nem vonható vissza vagy foglalható le azzal az indoklással, hogy a jogosult egy másik tagállam területén rendelkezik lakóhellyel, mint amely tagállam területén a fizetésre kötelezett intézmény található."

29 Az 1247/92 rendelet 1. cikkének 4. pontja az 1408/71 rendeletet egy új, 10a. cikkel egészítette ki, amely (1) bekezdésének szövege a következő:

„A 10. cikk és III. cím rendelkezései ellenére az e rendelet hatálya alá tartozó személyek csak a lakóhelyük szerinti tagállam területén részesülnek a 4. cikk (2a) bekezdésében említett különleges, nem járulékalapú pénzbeli ellátásban, ezen állam jogszabályainak megfelelően, feltéve hogy ezeket az ellátásokat a IIa. melléklet felsorolja. Ezeket az ellátásokat a lakóhely szerinti illetékes intézmény a saját költségére nyújtja."

30 A 647/2005 rendelet 1. cikkének 5. pontja módosította az említett 10a. cikk (1) bekezdését, amely ezen túl az alábbiakat mondja ki:

„A 10. cikk és a III. cím rendelkezéseit nem kell alkalmazni a 4. cikk (2a) bekezdésében említett különleges, nem járulékalapú pénzbeli ellátásokra. Az e rendelet hatálya alá tartozó személyek ezen ellátásokra kizárólag a lakóhelyük szerinti tagállamban és kizárólag ezen állam jogszabályainak megfelelően jogosultak, feltéve hogy ezen ellátásokat a IIa. melléklet tartalmazza. Az ellátásokat a lakóhely szerinti intézmény fizeti ki a saját költségére."

31 A 1247/92 rendelet 2. cikkének (1) és (2) bekezdése értelmében:

„(1) E rendelet 1. cikkének alkalmazása önmagában nem idézheti elő az 1408/71 […] rendelet III. címének rendelkezései értelmében a tagállamok illetékes intézményei által e rendelet hatálybalépését megelőzően nyújtott ellátások visszavonását, amelyekre azon rendelet 10. cikkének rendelkezéseit kell alkalmazni.

(2) E rendelet 1. cikkének alkalmazása önmagában nem idézheti elő egy nyugdíjkiegészítésként nyújtott különleges, nem járulékalapú ellátás iránti kérelem elutasítását, amelyet a jogosultságra vonatkozó feltételeket a rendelet hatálybalépését megelőzően teljesítő jogosult vagy kedvezményezett nyújtott be, még abban az esetben sem, ha az érintett személy az illetékes állam területén kívüli másik tagállamban rendelkezik lakóhellyel, feltéve hogy az ellátás iránti kérelmet e rendelet hatálybalépésétől számított öt éven belül benyújtja."

32 Az 1408/71 rendelet végrehajtási szabályait az 1972. március 21-i 574/72/EGK tanácsi rendelet (HL L 74., 1. o.) határozta meg.

A nemzeti szabályozás

33 Hollandiában a keresőképtelenséggel szembeni biztosítás általános rendszeréről szóló, 1996 óta hatályban lévő törvény (Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering, a továbbiakban: WAO) előírja a munkavállalók biztosítását a keresőképtelenség esetére.

34 Az 1987. január 1-jén hatályba lépő, 1986. november 6-i kiegészítő támogatásokról szóló törvény (Toeslagenwet, a továbbiakban: TW) célja, hogy a WAO-hoz hasonló társadalombiztosítás alapján (ugyanazon a jogcímen, mint többek között a munkanélküliség elleni biztosítás, az egészségbiztosítás és a munkahelyi balesetek elleni biztosítás) a minimálbér szintjét el nem érő jövedelempótló támogatásban részesülő személyek részére a mindenkori holland minimálbér összegéig terjedő kiegészítő ellátást biztosítson. Az alapügy tényállása időpontjában e kiegészítő ellátás mértéke e minimálbér legfeljebb 30 %-áig terjedt, így a minimálbér kevesebb mint 70 %-ának megfelelő mértékű keresőképtelenségi támogatásra jogosultak a minimálbérnél kevesebb jövedelemmel rendelkeztek. Az Uwv az érintett személy kérelmére határoz a TW szerinti kiegészítő támogatáshoz való jog fennállásáról.

35 Az ellátások exportjának korlátozásáról szóló, 1999. május 27-i törvény, (Wet beperking export uitkeringen, a továbbiakban: BEU) egy új, 4a. cikket illesztett be a TW-be, amelynek az (1) bekezdése szerint az említett törvény alapján a támogatásban részesülés feltételeit teljesítő személy nem jogosult támogatásra abban az időszakban,

melynek során nem Hollandiában lakik. A törvény pontosítja, hogy a szóban forgó ellátások exportálása csak annyiban lehetséges, amennyiben az érdekelt lakóhelye szerinti állammal kötött egyezmény biztosítja a holland szabályozás helyes alkalmazását.

36 Amint kitűnik a BEU indokolásából, a TW ezen módosítása a személyiségi elv helyébe a területiség elvét kívánta léptetni annak érdekében, hogy a külföldön tartózkodó jogosultaknak nyújtott ellátások nyomonkövetésének feltételei javuljanak. A holland jogalkotó ezzel összefüggésben az említett módosítás alátámasztása érdekében a holland létminimum biztosítására irányuló kiegészítő ellátás jellegére és az állami költségvetésből történő finanszírozás tényére is hivatkozott.

37 A TW fent említett módosítása 2000. január 1-jén lépett hatályba.

38 Létrehoztak azonban egy átmeneti rendszert, amely értelmében azoknak a személyeknek, akik az új szabályozás hatálybalépését megelőző napon jogosultak a TW által előírt támogatásokra, és akik ebben az időpontban Hollandiában nem rendelkeznek lakóhellyel:

„1. [teljes egészében] kifizetik azt az összeget, amelyre akkor lennének jogosultak, ha Hollandiában laknának az e törvény hatálybalépését követő első évben [vagyis 2000-ben];

2. azon összeg kétharmadát fizetik ki, amelyre akkor lennének jogosultak, ha Hollandiában laknának az e törvény hatálybalépését követő második évben [vagyis 2001-ben];

3. azon összeg egyharmadát fizetik ki, amelyre akkor lennének jogosultak, ha Hollandiában laknának az e törvény hatálybalépését követő harmadik évben [vagyis 2002-ben]".

39 A következő években az ellátást teljes egészében megvonják azon személyek esetében, akik nem laknak Hollandiában.

40 A 647/2005 rendelet a 2000-ben a BEU által módosított TW-t hozzáadta az 1247/92 rendelet által módosított 1408/71 rendelet IIa. mellékletében szereplő, a 1408/71 rendelet 4a. cikke értelmében vett azon, különleges, nem járulékalapú ellátások listájához, amelyekre nem alkalmazandó az 1408/71 rendelet 10. cikkében előírt exportálási kötelezettség ez utóbbi rendelet 10a. cikkének megfelelően.

41 Ezt követően a TW 2006. december 7-i hatállyal új átmeneti rendelkezéssel egészült ki azon személyek érdekében, akik nem Hollandiában, hanem az Európai Unió valamely más tagállamában, az Európai Gazdasági Térség valamelyik államában vagy Svájcban laknak, amely rendelkezés alapján ezeknek a személyeknek – amennyiben a 647/2005 rendelet hatálybalépését megelőző napon támogatásra jogosultak az 1408/71 rendelet 10. cikkének (1) bekezdése alapján –

– 2007-ben teljes egészében kifizetik azt az összeget, amelyre akkor lennének jogosultak, ha Hollandiában laknának;

– 2008-ban azon összeg kétharmadát fizetik ki, amelyre akkor lennének jogosultak, ha Hollandiában laknának;

– 2009-ben azon összeg egyharmadát fizetik ki, amelyre akkor lennének jogosultak, ha Hollandiában laknának.

42 Az említett személyek esetében az ellátást teljes egészében megvonják 2010. január 1-jei hatállyal.

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

43 Az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, hogy az alapeljárás alperesei olyan török állampolgárok, akik bizonyos ideig Hollandiában folytattak keresőtevékenységet.

44 Miután rokkanttá váltak, 2000 előtt a holland állam által a WAO alapján fizetett támogatást kértek, és azt meg is kapták.

45 Tekintettel arra, hogy az említett támogatás összege a minimálbérnél kevesebb volt, a TW 2000 előtt hatályban lévő változata alapján az alapeljárás alperesei kiegészítő ellátást is kaptak, amely a minimálbér mértékét a lehető legjobban megközelítő mértékű jövedelmet volt hivatott számukra biztosítani.

46 A további munkavégzésre való fizikai alkalmatlanságuk miatt az alapeljárás alperesei ezt követően visszatértek Törökországba a családjukhoz, de továbbra is részesültek ebben a két ellátásban a kiegészítő jegyzőkönyv 39. cikkének (4) bekezdése alapján.

A kifizetés mindig egyszeri kifizetés formájában történt, a rokkantsági nyugdíj és a kiegészítő ellátás összege közötti bármilyen különbségtétel nélkül.

47 A TW-nek a BEU általi, 2000. január 1-jén hatályba lépő módosítását követően az illetékes holland hatóságok a jelen ítélet 38. pontjában említett átmeneti rendszer alapján 2001. január 1-jétől az addig részükre kifizetett kiegészítő ellátás – annak évente egyharmadával történő – fokozatos megvonása mellett döntöttek.

48 A alapeljárás alperesei keresetet terjesztettek elő e fokozatos megvonás ellen.

49 2003. március 14-i határozatában a Centrale Raad van Beroep úgy döntött, hogy az említett megvonás sérti a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet által 1962. június 28-án Genfben elfogadott, a szociális biztonság terén a belföldiek és külföldiek közötti egyenlő bánásmódról szóló 118. számú egyezmény (a továbbiakban: 118. ILO-egyezmény) 5. cikkének (1) bekezdésében előírt azon kötelezettséget, amely szerint meg kell engedni az ellátások exportálását.

50 2003. augusztus 18-án az Uwv úgy határozott, teljes kiegészítő ellátást nyújt az alapeljárás alpereseinek a 2001. január 1-je és 2003. június 30. közötti időszak tekintetében. 2003. július 1-jétől viszont véglegesen meg kell szüntetni ezen ellátás folyósítását.

51 A megvonásra vonatkozó határozatokkal szemben az alapeljárás alperesei által benyújtott panaszokat elutasították.

52 2004. március 19-i és 2004. augusztus 23-i ítéletében a Rechtbank te Amsterdam megalapozottnak nyilvánította az alapeljárás alperesei által előterjesztett bírósági jogorvoslatokat, és megsemmisítette az említett határozatokat, mivel azt állapította meg, hogy az utóbbiaknak juttatott kiegészítő ellátás megvonása nemcsak a 118. ILO-egyezmény 5. cikkének (1) bekezdésével ellentétes, hanem a 3/80 határozat 6. cikke (1) bekezdésének első albekezdésével is, továbbá az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában 1950. november 4-én aláírt egyezménynek (a továbbiakban: EJEE) a Párizsban 1952. március 20-án aláírt kiegészítő jegyzőkönyve (a továbbiakban: első kiegészítő jegyzőkönyv) 1. cikkével együtt értelmezett 14. cikkében megállapított, az állampolgárság alapján történő hátrányos megkülönböztetés tilalmának elvével, valamint az Egyesült Nemzetek Közgyűlése által 1966. december 16-án elfogadott és 1976. március 23-án hatályba lépő Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya 26. cikkével.

53 Az Uwv ezért fellebbezett ezen ítéletek ellen a Centrale Raad van Beroep előtt.

54 A Centrale Raad van Beroep, miután a Rechtbank te Amsterdamhoz hasonlóan, és anélkül, hogy az előtte folyamatban lévő jogvita felei vitatták volna, megállapította, hogy a WAO alapján fizetett kiegészítő ellátás, amelynek a nyújtása nem függ a kérelmező személyes szükségletei egyedi mérlegelésétől, a 3/80 határozat 4. cikke (1) bekezdésének b) pontja szerinti rokkantsági ellátásnak tekintendő, és ezáltal a 3/80 határozat tárgyi hatálya alá tartozik, kétségei vannak azonban egyrészt e határozat közvetlen hatályát, valamint 6. cikke (1) bekezdése első albekezdésének hatályát illetően, amennyiben a lakóhellyel kapcsolatos kikötések tilalma abban feltétlen módon van megfogalmazva, pedig az említett határozat elfogadásának időpontját követően az 1408/71 rendeletet úgy módosították, hogy ugyanez a tilalom bizonyos feltételek esetén nem alkalmazandó a különleges, nem járulékalapú ellátásokra.

55 Másrészt a kérdést előterjesztő bíróságnak bizonyos kétségei vannak az állampolgárság alapján történő hátrányos megkülönböztetés tilalma elvének az EGK–Törökország társulás keretében történő értelmezését illetően.

56 E tekintetben – amint azt a Rechtbank te Amsterdam már megállapította – a 3/80 határozat 3. cikkének (1) bekezdésében foglalt, az egyenlő bánásmódra vonatkozó szabályra a jelen esetben nem lehet érdemben hivatkozni, mivel e rendelkezés csak azokra „a személyek[re] [vonatkozik], akik egy tagállam területén lakóhellyel rendelkeznek", az alapeljárás alpereseinek pedig már Törökországban van a lakóhelye. Más a helyzet azonban a társulási megállapodás 9. cikke esetében, amely nem tartalmaz ilyen kikötést.

57 Az alapeljárás felei között nem vitatott, hogy az utóbbi cikknek közvetlen hatálya van. Továbbá az ítélkezési gyakorlatból kitűnik, hogy e cikk nem csupán az állampolgárságon alapuló közvetlen hátrányos megkülönböztetést, hanem a hátrányos megkülönböztetés valamennyi közvetett formáját is tiltja, amelyek más megkülönböztető ismérvek alkalmazásával valójában ugyanahhoz az eredményhez vezetnek.

58 A jelen esetben a Centrale Raad van Beroep megállapítja az állampolgárságon alapuló közvetett megkülönböztetés a TW 4a. cikkéből következő, két különböző formájának létezését, amelyeket – esetleges igazolhatóságukat illetően – egymástól elkülönítve szükséges vizsgálni.

59 Először is valószínű, hogy a hollandtól eltérő állampolgárságú jogosultak – köztük jelentős számú török állampolgár – nagyobb számban válnak jogosulatlanná a TW alapján járó kiegészítő ellátásra tekintettel arra, hogy már nem Hollandiában rendelkeznek lakóhellyel, mint a holland állampolgárságú jogosultak, akik általában továbbra is holland területen laknak.

60 E tekintetben a Holland Királyság a TW alapján fizetett kiegészítő ellátás exportálhatósága megszüntetésének igazolásaként a nem Hollandiában lakó jogosultak személyi és vagyoni helyzete ellenőrzésére tekintettel problémásnak tartott nyomonkövetésre, ezen ellátás költségvetésből történő finanszírozására, a nemzeti jogalkotónak a szociális biztonság lényegéhez – vagyis a lakosok részére történő támogatásnyújtáshoz – való visszatérés iránti szándékára, valamint a TW-nek a Hollandiában érvényes minimálbér mértékének eléréséig terjedő szociálisbiztonságiellátás-kiegészítő sajátos jellegére hivatkozik.

61 Ami a nyomonkövetés feltételeit illeti, a kérdést előterjesztő bíróság hangsúlyozza a Török Köztársasággal kötött kétoldalú megállapodás létezését, amely rendelkezik az ellenőrzési lehetőségekről ebben az államban. Következésképpen a Centrale Raad van Beroep szerint felmerül a kérdés, hogy az alapvetően pénzügyi jellegű okokkal összefüggő egyéb okok jelenthetnek-e kellő igazolást az előtte folyamatban lévő jogvitában szóban forgó eltérő bánásmódra.

62 Másodszor állampolgárságon alapuló közvetett megkülönböztetés valósul meg azáltal, hogy az alapeljárás alpereseinek fizetett kiegészítő ellátást 2003. július 1-jével teljesen megvonták, amiatt, hogy az érdekeltek Törökországban rendelkeznek lakóhellyel, miközben az átmeneti rendszernek az Unió valamely tagállama vagy bizonyos harmadik országok állampolgárságával rendelkező, de az Unió területén lakóhellyel rendelkező jogosultak részére nyújtott ezen ellátás fokozatos megvonása céljából való alkalmazása csak 2007-ben kezdődött.

63 Ezzel összefüggésben az Uwv azt állította, hogy a szóban forgó megkülönböztetést a társulási megállapodás behatárolt célkitűzéseire tekintettel kell vizsgálni, amelyek a török munkavállalók szabad mozgásának fokozatos megvalósítását, valamint a tagállamok és Törökország közötti gazdasági kapcsolatok folyamatos és kiegyensúlyozott megerősítését jelentik. Következésképpen a társulási megállapodás 9. cikkének nem lehet ugyanazt a hatályt tulajdonítani, mint amely az EK 12. cikknek van biztosítva.

64 A kérdést előterjesztő bíróság kételkedik azonban abban, hogy ez az ok a megállapított eltérő bánásmód kellő igazolását jelenti. E bíróság hozzáfűzi, hogy a társulási megállapodás 9. cikke értelmezésének keretében szeretné megismerni azokat a releváns körülményeket, amelyek lehetővé teszik számára annak értékelését, hogy a szóban forgó nemzeti szabályozás összhangban áll-e az EJEE és az első kiegészítő jegyzőkönyv által biztosított azon alapvető jogokkal, amelyek tiszteletben tartását a Bíróság garantálja.

65 Ilyen körülmények között a Centrale Raad van Beroep úgy döntött, felfüggeszti az eljárást, és az alábbi kérdéseket terjesztette a Bíróság elé előzetes döntéshozatal céljából:

„1) A 3/80 határozat 6. cikke (1) bekezdésének [első albekezdése] – tekintettel szövegére, valamint a 3/80 határozat és a [társulási] megállapodás céljára és természetére – olyan világos és pontosan meghatározott kötelezettséget tartalmaz-e, amelynek végrehajtása vagy hatálya semmilyen további aktus elfogadásától nem függ, úgy, hogy e rendelkezés közvetlen hatállyal rendelkezhet?

2) Az első kérdésre adott igenlő válasz esetén:

a) Tekintetbe kell-e venni bármilyen módon a 3/80 határozat 6. cikke (1) bekezdésének alkalmazása során az 1408/71 rendeleten 1980. szeptember 19-ét követően a különleges, nem járulékalapú ellátások tekintetében végrehajtott módosításokat?

b) Jelentőséggel bír-e ebben az összefüggésben a társulási megállapodáshoz fűzött kiegészítő jegyzőkönyv 59. cikke?

3) Úgy kell-e értelmezni a társulási megállapodás 9. cikkét, hogy azzal ellentétes valamely tagállam olyan jogszabályának alkalmazása, mint a holland TW 4a. cikke, amely az állampolgárságon alapuló közvetett megkülönböztetéshez vezet,

– először is azért, mert az alapján kevesebb holland és több, a hollandtól eltérő állampolgárságú személy (köztük jelentős számú török állampolgár) válik (a jövőben) a kiegészítő támogatásra jogosulatlanná amiatt, hogy már nem Hollandiában rendelkezik lakóhellyel;

– másodszor pedig mert a törökországi lakóhellyel rendelkező török állampolgárok részére járó kiegészítő támogatásokat 2003. július 1-jével megvonták, míg az Európai Unió valamely tagállamának vagy bizonyos harmadik [országoknak] az állampolgárságával rendelkező személyek részére járó kiegészítő támogatásokat – amennyiben e személyek az Európai Unió területén rendelkeznek lakóhellyel – csak 2007. január 1-jétől (fokozatosan) vonják meg?"

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

Az első kérdésről

66 A kérdést előterjesztő bíróság első kérdésével azt szeretné tudni, hogy a 3/80 határozat 6. cikke (1) bekezdésének első albekezdése közvetlen hatályt fejt-e ki a tagállamokban.

67 A Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata szerint közvetlenül alkalmazandónak kell tekinteni a Közösségek által harmadik államokkal kötött megállapodás valamely rendelkezését, ha e megállapodás szövegére, valamint céljára és természetére tekintettel olyan világos és pontosan meghatározott kötelezettséget tartalmaz, amelynek végrehajtása vagy hatálya semmilyen további aktus elfogadásától nem függ. Ugyanezek a feltételek alkalmazandók, ha azt kell meghatározni, hogy a Társulási Tanács által hozott határozat rendelkezései közvetlen hatállyal bírnak-e (lásd különösen a C-262/96. sz. Sürül-ügyben 1999. május 4-én hozott ítélet [EBHT 1999., I-2685. o.] 60. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).

68 A 3/80 határozat 6. cikke (1) bekezdésének első albekezdése – a szövegére tekintettel – világos, pontos és feltétlen megfogalmazásban minden tagállamnak megtiltja az ebben a rendelkezésben felsorolt juttatások csökkentését, módosítását, felfüggesztését, visszavonását vagy lefoglalását azzal az indoklással, hogy a jogosult Törökország vagy egy másik tagállam területén rendelkezik lakóhellyel, mint amely tagállam területén a fizetésre kötelezett intézmény található.

69 Amint azt az Európai Bizottság jogosan hangsúlyozta, e szabály konkrét eredménykötelezettséget ír elő, vagyis az érintett török állampolgárok által valamely tagállam szabályozása alapján szerzett jogosultságok exportjára vonatkozóan megszabott bármilyen korlátozás tilalmát. Az ilyen kötelezettségre ezért a jogalanyok hivatkozhatnak a nemzeti bíróságok előtt, amikor a bíróságot a tagállami szabályozás e kötelezettséggel ellentétes rendelkezéseinek figyelmen kívül hagyására kérik, anélkül hogy kiegészítő végrehajtási rendelkezések elfogadása szükséges lenne ennek érdekében (lásd analógia útján a fent hivatkozott Sürül-ügyben hozott ítélet 63. pontját).

70 A 3/80 határozat 6. cikke (1) bekezdésének első albekezdése olyan jelleggel bír, amely azt egyértelműen megkülönbözteti a szociális biztonság területén alkalmazandó különböző nemzeti jogszabályok összehangolására vonatkozó technikai rendelkezések jellegétől, mint például a C-277/94. sz., Taflan-Met és társai ügyben 1996. szeptember 10-én hozott ítéletben [EBHT 1996., I-4085. o.] szóban forgó, ugyanezen határozat 12. és 13. cikkében szereplő szabályok, amelyekkel kapcsolatban a Bíróság már megállapította, hogy mivel a Tanács nem fogadta el a végrehajtás érdekében szükséges

nélkülözhetetlen kiegészítő intézkedéseket, nincs közvetlen hatályuk a tagállamok területén.

71 Az előző értelmezést nem kérdőjelezi meg az a tény, hogy a 3/80 határozat 6. cikke (1) bekezdésének első albekezdése pontosítja, hogy az általa megállapított, lakóhellyel kapcsolatos kikötések tilalma a „határozat eltérő rendelkezéseinek hiányában" fejti ki hatásait. E tekintetben ugyanis elég megállapítani, hogy e határozat nem rendelkezik semmilyen kivételről vagy korlátozásról az említett rendelkezésben előírt, a lakóhellyel kapcsolatos kikötések tilalmára vonatkozóan.

72 Továbbá a fent hivatkozott Sürül-ügyben hozott ítélet 70–72. pontjában megállapított okokkal azonos okokból azon megállapítás, hogy a 3/80 határozat 6. cikke (1) bekezdésének első albekezdése közvetlenül szabályozhatja a magánszemélyek helyzetét, nem mond ellent az e rendelkezést megfogalmazó társulási megállapodás céljának és természetének.

73 Ebből következik, hogy a 3/80 határozat 6. cikke (1) bekezdésének első albekezdése kellően pontos és feltétel nélküli működési elvet állapít meg ahhoz, hogy a nemzeti bíró alkalmazza, és ezért alkalmas a magánszemélyek jogi helyzetének rendezésére.

74 A 3/80 határozat 6. cikke (1) bekezdésének első albekezdését úgy kell értelmezni, hogy közvetlen hatálya van, ezért azon török állampolgároknak, akikre e rendelkezés alkalmazandó, joguk van arra a tagállami nemzeti bíróságok előtt közvetlenül hivatkozni az azzal ellentétes belső jogszabályok alkalmazásának kizárása érdekében.

A második kérdésről

75 Második kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében azt szeretné tudni, hogy a 3/80 határozat 6. cikke (1) bekezdésének első albekezdését úgy kell-e értelmezni, hogy azzal ellentétes az olyan tagállami szabályozás, mint amely a TW 4a. cikkében szerepel, amiatt, hogy megvonja a nemzeti jogszabály alapján biztosított kiegészítő ellátás kedvezményét, ha a jogosultak már nem rendelkeznek lakóhellyel az említett állam területén.

76 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a 3/80 határozat 6. cikke (1) bekezdésének első albekezdése megállapítja a lakóhellyel kapcsolatos kikötések tilalmának elvét az általa említett szociális biztonsági ellátások vonatkozásában, amely ellátások között szerepelnek a rokkantsági pénzbeli ellátások.

77 Amint kitűnik az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból, az alapeljárás felei elismerik, hogy egy olyan szociális biztonsági rendszer alapján fizetett kiegészítő ellátáshoz hasonló szociális ellátás, mint amelyet a WAO létrehozott, a 3/80 határozat 4. cikke (1) bekezdésének b) pontja szerinti rokkantsági ellátásnak tekintendő, és ezáltal ugyanezen határozat 6. cikke (1) bekezdése első albekezdésének tárgyi hatálya alá tartozik.

78 Nem vitatott továbbá, hogy az alapeljárás alperesei olyan török állampolgárok, akik jogszerűen tartózkodtak és dolgoztak valamely tagállam területén. Bizonyos időtartamú munkavállalásnak köszönhetően jogot szereztek a fogadó tagállam szabályozása alapján járó szociális ellátásokra. A jelen esetben rokkantsági nyugdíjról van szó, mivel az érdekeltek munkaképtelenné váltak, valamint a TW által előírt kiegészítő ellátásról, hiszen azon nyugdíj összege, amelyre jogosultak voltak, alacsonyabb volt a minimálbérnél. Ezt a két ellátást ténylegesen bizonyos ideig nyújtották

nekik – Törökországban is, azután, hogy oda visszatértek – a kiegészítő jegyzőkönyv 38. cikke (4) bekezdésének megfelelően, amely rendelkezik a tagállamokban megszerzett öregségi rokkantsági és haláleseti nyugdíjak és járadékok exportálásának lehetőségéről.

79 Ilyen körülmények között az alapeljárás alperesei mint olyan török állampolgárságú munkavállalók, akik valamely tagállam jogszabálya alapján szerzett pénzbeli rokkantsági ellátások jogosultjai, és akik már Törökországban rendelkeznek lakóhellyel, a 3/80 határozat 6. cikke (1) bekezdése első albekezdésének személyi hatálya alá tartoznak.

80 Hozzá kell fűzni, hogy amint a jelen ítélet 71. pontjában a Bíróság már megállapította, a 3/80 határozat nem rendelkezik semmilyen kivételről vagy korlátozásról a 6. cikke (1) bekezdésének első albekezdésében előírt, a lakóhellyel kapcsolatos kikötések tilalmára vonatkozóan.

81 Az előzőekre tekintettel az összes feltétel teljesül, amely a 3/80 határozat 6. cikke (1) bekezdése első albekezdésének az alapügyben szóban forgóhoz hasonló helyzetre történő alkalmazásához szükséges.

82 Ebből következik, hogy az olyan török állampolgárok, mint az alapeljárás alperesei, jogszerűen hivatkozhatnak a 3/80 határozat 6. cikke (1) bekezdésének első albekezdésére annak érdekében, hogy igényeljék a WAO alapján kapott kiegészítő ellátás számukra történő további folyósítását Törökországban.

83 Az előző megállapítást nem érinti az a körülmény, hogy az olyan szociális ellátást illetően, mint a kiegészítő ellátás, az 1408/71 rendelet által előírt jelenlegi rendszer különbözik a 3/80 határozat által életbe léptetett rendszertől.

84 A 1408/71 rendeletet ugyanis módosították az 1247/92 rendelet elfogadása óta. Következésképpen ez utóbbi rendelet 1992. június 1-jei hatálybalépése óta az ugyanolyan típusú különleges, nem járulékalapú pénzbeli ellátások, mint a kiegészítő ellátás, kifejezetten az 1408/71 rendelet tárgyi hatálya alá kerültek a rendelet 4. cikke (2a) bekezdésének a) pontja alapján.

85 Ezenkívül ugyanettől az időponttól számítva az 1247/92 rendelet új, 10a. cikkel egészítette ki az 1408/71 rendeletet, amely kivételt vezetett be az utóbbi rendelet 10. cikkének (1) bekezdésében előírt, az ellátások exportálására vonatkozó kötelezettség alól.

86 Másfelől a 647/2005 rendelet a 2000-ben a BEU által módosított TW-t hozzáadta az 1247/92 rendelet által módosított 1408/71 rendelet IIa. mellékletében szereplő, a 1408/71 rendelet 4a. cikke értelmében vett azon különleges, nem járulékalapú pénzbeli ellátások listájához, amelyekre nem alkalmazandó az utóbbi rendelet 10. cikkében előírt exportálási kötelezettség ez utóbbi rendelet 10a. cikkének megfelelően.

87 A Holland Királyság ezen az alapon vonta meg az uniós polgárok tekintetében a TW által korábban előírt kiegészítő ellátás kedvezményét, ha a jogosultak már nem rendelkeznek lakóhellyel holland területen.

88 Olyan körülmények között azonban, mint amelyek az alapügy hátteréül is szolgálnak, olyan helyzetben, amelyben a korábbi migráns, Törökországba visszatért török munkavállalók a 3/80 határozat 6. cikke (1) bekezdésének első albekezdése alapján továbbra is részesülnek olyan szociális ellátásban, mint a vitatott kiegészítő ellátás, pedig azt megvonták azon uniós polgárok tekintetében, akik nem rendelkeznek lakóhellyel az ellátást nyújtó tagállam területén, nem tekinthető összeegyeztethetetlennek a kiegészítő jegyzőkönyv 59. cikkének követelményeivel, amely szerint a török állampolgárok

nem kerülhetnek az uniós polgároknál előnyösebb helyzetbe (lásd ebben az értelemben többek között a C-228/06. sz., Soysal és Savatli ügyben 2009. február 19-én hozott ítélet [EBHT 2009., I-1031. o.] 61. pontját).

89 Egyrészt ugyanis ugyanennek a kiegészítő jegyzőkönyvnek a 39. cikkének (4) bekezdése kifejezetten előírja bizonyos szociális biztonsági ellátások – köztük a török állampolgárságú munkavállalók által egy vagy több tagállam szabályozása alapján megszerzett nyugdíjak és rokkantsági járadékok – Törökországba történő exportálását.

90 Másrészt a 3/80 határozat 2. cikkének első francia bekezdése a határozat hatálya alá rendeli azokat a török munkavállalókat, akik egy vagy több tagállam jogszabályainak a hatálya alá „tartoztak", további pontosítás nélkül, pedig e munkavállalók családtagjait illetően ugyanezen 2. cikk második francia bekezdése megköveteli, hogy e családtagok „lakóhelye valamely tagállam területén [legyen] található".

91 Ezenkívül a 3/80 határozat keretében az 1408/71 rendelet alapján jelenleg hatályban lévő rendszer alkalmazása a különleges, nem járulékalapú ellátásokra vonatkozóan az említett határozat módosítását jelentené, pedig ilyen hatáskör kizárólag a társulási tanácsnak van fenntartva a társulási megállapodás 8. és 22. cikkének megfelelően.

92 Végül meg kell állapítani, hogy az alapeljárás alperesei visszatértek Törökországba, miután rokkanttá váltak a fogadó tagállamban.

93 Márpedig a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata alapján azon török állampolgár számára, aki a társulási megállapodással létesített társulási tanács által hozott, a társulás fejlesztéséről szóló, 1980. szeptember 19-i 1/80 határozat 6. cikke értelmében a fogadó tagállam rendes munkaerőpiacához tartozott, e határozatból nem eredhet jog

arra, hogy miután a munkaerőpiacról véglegesen kiszorító, tartós munkaképtelenséget eredményező munkahelyi balesetet szenvedett, továbbra is e tagállam területén maradjon (lásd a C-434/93. sz. Bozkurt-ügyben 1995. június 6-án hozott ítélet [EBHT 1995., I-1475. o.] 42. pontját).

94 Ilyen körülmények között nem lehet helytálló azon állítás, hogy az érdekeltek saját akaratukból és jogszerű indokok nélkül hagyták el a fogadó tagállam területét, valamint hogy az ilyen magatartás az EGK-Törökország társulás alapján megszerzett jogok elvesztésével jár (lásd többek között a C-14/09. sz. Genc-ügyben 2010. február 4-én hozott ítélet [EBHT 2010., I-931. o.] 42. pontját).

95 Következésképpen az alapeljárás alpereseihez hasonló korábbi migráns, török munkavállalók helyzete, amennyiben visszatértek Törökországba azután, hogy elvesztették tartózkodási jogukat a fogadó tagállamban azon körülmény folytán, hogy ott rokkanttá váltak, a kiegészítő jegyzőkönyv 59. cikkének alkalmazása érdekében az uniós polgárok helyzetéhez hasonlítható, amennyiben jogosultak voltak a tagállamok területén szabadon mozogni, valamint tartózkodni, és megőrizve a szóban forgó ellátást nyújtó tagállamban a tartózkodási jogukat egyrészt dönthetnek úgy, hogy elhagyják ezen állam területét, és ezáltal elesnek ezen ellátástól, másfelől pedig jogosultak bármikor visszatérni az érintett tagállamba (lásd analógia útján a C-325/05. sz. Derin-ügyben 2007. július 18-án hozott ítélet [EBHT 2007., I-6495. o.] 68. pontját, valamint a C-303/08. sz. Bozkurt-ügyben 2010. december 22-én hozott ítélet [EBHT 2010., I-13445. o.] 45. pontját).

96 A fenti megfontolások összességére figyelemmel a második kérdésre az a válasz adandó, hogy a 3/80 határozat 6. cikke (1) bekezdésének első albekezdését úgy kell értelmezni, hogy az alapügyben szóban forgóhoz hasonló körülmények között azzal ellentétes azon tagállami szabályozás, amely – mint a TW 4a. cikke – megvonja a nemzeti jogszabály alapján biztosított olyan ellátás, mint a kiegészítő ellátás kedvezményét a korábbi migráns török munkavállalóktól, ha azok visszatértek Törökországba azután, hogy elvesztették tartózkodási jogukat a fogadó tagállamban azon körülmény folytán, hogy ott rokkanttá váltak.

A harmadik kérdésről

97 A kérdést előterjesztő bíróság által feltett harmadik kérdés lényegében az alapügyben szóban forgóhoz hasonló esetben a társulási megállapodás 9. cikkében megállapított egyenlő bánásmód elvének következményére vonatkozik, amely szerint tilos az állampolgárság alapján történő bármely hátrányos megkülönböztetés ugyanezen megállapodás „8. cikk[e] alapján [a társulási tanács által] megállapított különleges rendelkezések sérelme nélkül".

98 A Bíróság ítélkezési gyakorlata szerint a 3/80 határozat 3. cikkének (1) bekezdése a társulási megállapodás 9. cikkében megállapított, az állampolgárság alapján történő hátrányos megkülönböztetés tilalma elvének a szociális biztonság sajátos területén történő alkalmazásának és konkretizálásának minősül (lásd a fent hivatkozott Sürül-ügyben hozott ítélet 64. pontját, a C-102/98. és C-211/98. sz., Kocak és Örs egyesített ügyekben 2000. március 14-én hozott ítélet [EBHT 2000., I-1287. o.] 36. pontját, valamint a C-373/02. sz. Öztürk-ügyben 2004. április 28-án hozott ítélet [EBHT 2004., I-3605. o.] 49. pontját).

99 Amint magából a szövegéből kitűnik, a 3/80 határozat 3. cikkének (1) bekezdése „[az említett] határozat különös rendelkezéseire is figyelemmel" alkalmazandó.

100 Márpedig ugyanezen határozat 6. cikke (1) bekezdésének első albekezdése olyan különös rendelkezésnek minősül, amelynek hatályáról a Bíróság már határozott az első és második kérdés keretében.

101 Az előzőekre tekintettel a harmadik kérdésre az a válasz adandó, hogy a társulási megállapodás 9. cikke nem alkalmazandó az alapügyben szóban forgóhoz hasonló helyzetben.

A költségekről

102 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (első tanács) a következőképpen határozott:

1) Az Európai Közösségek tagállamai szociális biztonsági rendszereinek a török munkavállalókra és családtagjaikra történő alkalmazásáról szóló, 1980. szeptember 19-i 3/80. sz. társulási tanácsi határozat 6. cikke (1) bekezdésének első albekezdése úgy értelmezendő, hogy közvetlen hatálya van, ezért azon török állampolgároknak, akikre e rendelkezés alkalmazandó, joguk van arra a tagállami nemzeti bíróságok előtt közvetlenül hivatkozni az azzal ellentétes belső jogszabályok alkalmazásának kizárása érdekében.

2) A 3/80 határozat 6. cikke (1) bekezdésének első albekezdése úgy értelmezendő, hogy az alapügyben szóban forgóhoz hasonló körülmények között azzal ellentétes azon tagállami szabályozás, amely – mint a kiegészítő támogatásokról szóló, 1986. november 6-i törvény (Toeslagenwet) 4a. cikke – megvonja a nemzeti jogszabály alapján biztosított olyan ellátás, mint a rokkantságinyugdíj-kiegészítés kedvezményét a korábbi migráns török munkavállalóktól, ha azok visszatértek Törökországba azután, hogy elvesztették tartózkodási jogukat a fogadó tagállamban azon körülmény folytán, hogy ott rokkanttá váltak.

3) Az Európai Gazdasági Közösség és Törökország közötti társulás létrehozásáról szóló, egyrészről a Török Köztársaság, másrészről az EGK tagállamai és a Közösség által 1963. szeptember 12-én Ankarában aláírt, a Közösség nevében az 1963. december 23-i 64/732/EGK tanácsi határozattal megkötött, jóváhagyott és megerősített megállapodás 9. cikke nem alkalmazandó az alapügyben szóban forgóhoz hasonló helyzetben.

Aláírások